

HOE MOETEN WE PLUIMVEE OPPAKKEN EN VASTHOUDEN

Door: Het Team van Aviculture Europe

Soms is het nodig om uw dieren op te pakken, bijvoorbeeld als ze naar de tentoonstelling moeten, maar ook als ze verplaatst moeten worden naar een ander hok, of om ze te inspecteren op ongedierte of medicijnen toe te dienen. Anders dan pelsdieren, vinden gevederde dieren het meestal niet prettig om in handen gehouden te worden.

Foto's: met dank aan Rudolf Dantuma.

Hoenders

Hoenders kan men het beste pakken als het avond is en ze op stok zitten. Pak de kip op met beide handen om de vleugels heen. Daarna de kip even met een zijde tegen uw lichaam houden, waarna u de vingers van uw vrije hand onder de kip kunt schuiven om de poten vast te pakken. Op de foto's kunt u zien hoe u de poten kunt vastklemmen met uw vingers. Sommigen houden liever alleen de middelvinger tussen de twee poten, en klemmen ze vast met de andere vingers en duim, omdat dit een wat krachtigere greep is.

De kip kan nu nergens heen en ligt dan als het ware op uw hand en zal zich rustig houden. Met uw andere hand kunt u nu bijvoorbeeld de kip controleren op ongedierte, of de vleugels open spreiden

en de bevedering of kleur en tekening bekijken. Als de kip toch begint te fladderen, dan is het aanklemmen van duim en vingers voldoende om de kip vast te blijven houden.

Er bestaat trouwens ook een techniek waarbij men de vleugels tussen de vingers vast houdt, eventueel in combinatie met de ondersteuningstechniek (zie tekening) maar die is minder diervriendelijk.

Als u een kip uit de ren moet pakken, denk er dan aan dat kippen een instinctieve angst hebben voor alles wat van boven komt. (Roofvogels!) Houd uzelf laag en probeer ze van onderaf van de grond te 'scheppen' in plaats van vastgrijpen van boven af.

Watervogels

Als u een gans moet vangen, moet u kalm en langzaam te werk gaan. Misschien is uw gans tam genoeg om zomaar opgepakt te worden, of misschien kunt u hem pakken als hij - zich van geen kwaad bewust - met zijn kop in de voerbak staat. Maar ganzen die meer op hun hoede zijn, zullen eerst naar een geschikte plaats gedreven moeten worden. Ga ze niet opjagen over het hele terrein; dat is alleen maar irritant en uitputtend voor beide partijen, en als u er een moet vangen voor

een mogelijke koper, maakt dit echt geen goede indruk. Drijf de gans met beleid naar een afgezet hoekje. Met in elke hand een lange bamboestok kunt u van een paar meter afstand de gans in de goede richting sturen.

Links: Zo dragen we een gans.

Foto: Denise Moss.

Til de gans nooit op aan zijn nek, poten of vleugels. De beste manier is om de nek vast te grijpen, net onder de kop. Als het een vrouwtje is, zal ze meteen gaan 'zitten' wat de rest een stuk makkelijker maakt. Als de gans achteruit gaat lopen,

stuur hem dan verder de hoek in. Doe uw andere arm over zijn rug om de vleugels op zijn plaats te houden, zo nodig met de vingers de slagpennen vasthouden. Nu kunt u de hals loslaten en met die arm onder de gans de poten vastgrijpen tussen duim en vingers. Zorg ervoor dat de nek onder uw arm zit, met de kop naar uw achterkant, zodat hij hooguit in uw rug kan bijten en niet in uw gezicht. U kunt de gans zo optillen, ondersteund door uw onderarm.

Kleine ganzensoorten kunnen meestal gewoon gepakt worden door ze met beiden handen vast te grijpen, waarbij u met de duimen de vleugels vastdrukt tegen het lichaam. Draag ze dan tegen u aan, zodanig dat de gans u aankijkt; dit is rustiger voor het dier en als het 'iets laat vallen' komt het niet op uw kleren.

Oorspronkelijke watervogels

Deze soorten verzetten zich hevig tegen vastpakken. Op alle mogelijke manieren zullen zij proberen het vangnet, de handen of de vanghaak te ontlopen. Eenden duiken zelfs langere tijd onder water.

Deze ganzen en eenden zijn het makkelijkst te vangen met een schepnet.

Als u de eend gevangen heeft, kunt u hem vastpakken door de "v" tussen uw duim en wijsvinger onder de vleugels te schuiven en goed vast te houden bij de vleugelaanzet. Omdat de vleugels van wilde eenden getraind zijn om te vliegen, zijn ze normaal gesproken sterk genoeg om het gewicht van de eend te dragen. Pak een eend nooit bij zijn poten.

Zwanen in het water worden in een hoek gedreven en vervolgens voorzichtig met een stok, waaraan een haak is bevestigd, achteruit naar de vanger getrokken. De haak wordt om de hals gelegd, op de plaats waar de hals overgaat in de romp. Zwanen 'op het droge' kunnen gemakkelijk in een hoek gedreven worden en met de hand gevangen.

Watervogels worden altijd bij de romp gegrepen en nooit bij de kop, hals, poten of vleugels. De poten kunnen makkelijk breken als ze daar gegrepen worden. Om dezelfde reden mogen ze ook nooit ondersteboven gedragen worden aan de poten! Gedomesticeerde watervogels worden niet aan de vleugels gedragen!

Fazanten

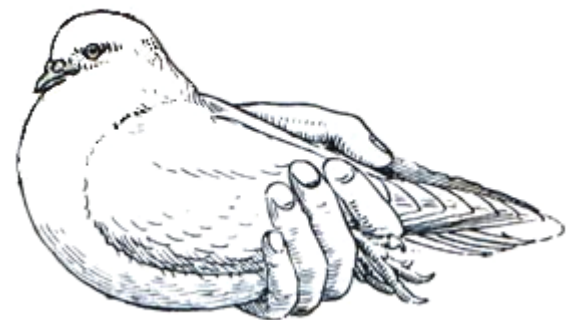
Fazanten zijn wilde, niet gedomesticeerde vogels, die niet aangeraakt willen worden door mensenhanden en zich altijd hieraan zullen proberen te onttrekken. Als deze soorten gevangen moeten worden, voor de tentoonstelling of voor transport bijvoorbeeld, dan moet men een vangnet (zonder mazen) gebruiken. Als dat niet kan, moet men het dier pakken met beide handen, als het op stok zit en met de kop naar de vanger kijkt. Het kan ook in het donker gedaan worden; dan met één hand de beide poten vast pakken en met de andere hand de vleugels in bedwang te houden. Nooit aan één poot vastgrijpen, want dan gaan ze erg fladderen en kunnen zelfs die poot verdraaien en breken. Houd in gedachten dat de hanen scherpe sporen hebben.

Ook fazanten worden NIET aan de poten gedragen, maar de ene hand omvat de rug en de andere de buik.

Duiven

(Gedomesticeerde) duiven pakt u met de hand, waarna u de beide pootjes achterwaarts gericht (dus richting staart) tussen de vingers klemt. De buik rust op uw hand. Zie foto's.

Net als bij de kippen, kunt u de duif nu rustig bekijken, vleugels open vouwen en dergelijke.

Links:

Een Turkse Roller, vastgehouden met de vleugels tegen het lichaam en de pootjes naar achteren, zonder ze tussen de vingers te klemmen. Rollers en andere vliegduiven worden meestal op deze manier vastgehouden.

Foto: Dirk de Jong.

Boven: De juiste manier om een duif vast te houden. Foto: Dirk de Jong.

Tropische duiven moeten zo mogelijk met een schepnetje gevangen worden, omdat hun verenpakje 'los' zit en als u ze zo maar met de hand zou grijpen, zou dat een groot veerverlies tot gevolg hebben. Dit geldt ook voor de meeste kwartelsoorten. Japanse kwartels zijn wel gewoon op te pakken, zonder dat de veren in het rond vliegen.

Een tropische duif kunt u na het vangen het beste op uw open hand zetten en met de andere hand bedekken, omdat ze zich ook in een gesloten hand erg verzetten. Kleine duifjes kan men beter in een gesloten hand houden met het kopje vrij, vleugels tegen het lichaam en de pootjes naar achteren; zo kan het duifje zich niet afzetten.

Rechts: Een Japanse kwartel kan op deze manier vastgehouden worden. Foto: Dirk de Jong.

Nog een paar tips:

- Zorg altijd dat u droge handen hebt, liefst een beetje koud. Zweterige of vochtige handen zijn funest voor het verenpak.
- Houd 'de uitlaat' of wel de achterkant altijd van u af gericht; menig schoon kledingstuk is al besmeurd met een natte angstflodder. Dit geldt ook voor kippen, eenden en ganzen.
- Als fazanten, duifjes of kwartels gepakt worden om naar een nieuw adres of tentoonstelling te gaan, laat ze dan daar zelf – via het schuifje - uit het verzendkistje de (tentoonstellings)kooi inlopen; dat scheelt weer een keer vast pakken. Zie voor tips aangaande verzendkisten: <http://library.wur.nl/artik/km/1818923.pdf>

Boven: Hier kunt u goed zien hoe de pootjes van Japanse kwartel vastgehouden kunnen worden. Foto: Dirk de Jong.

Links: Andere kwartelsoorten zijn schuwer en kunt u beter op deze manier vasthouden, om veerverlies te voorkomen.

Foto: Dirk de Jong.

Hoe rustiger men met zijn dieren omgaat, des te vertrouwelijker zullen ze worden, en zo zal het makkelijker zijn om ze te vangen. Gedomesticeerd pluimvee zal altijd eerder dan de 'wilde' soorten vertrouwd raken met hun verzorger. Laat ze van jongs af aan wennen aan mensen, loop rustig, zonder haast of opjagen tussen de dieren en 'spreek' tegen ze, geef ze eventueel iets lekkers.

Hetzelfde geldt voor duiven. Ga nooit 'onaangekondigd' het hok in maar kondig uw komst aan door fluiten of roepen, praat rustig tegen uw dieren en vermijdt onverwachte bewegingen.

Bronnen:
Fazanten als Liefhebberij - R.R.P van der Mark.
Siervogels als Liefhebberij - R.R.P van der Mark.
Praktijkervaringen van onze teamleden.